

प्रथमः भागः

अ) अधोदत्तानाम् अन्यरूपद्वयं लिखत ।

8

१. कृष्णः	क०४०ः	कवीनाम्
२. वृद्धैर्वृ	वृद्धैर्वृयाम्	वृद्धभ्यः (४)
३. नद्या	नदीयाम्	नदीभिः
४. अस्म्यम्	आवायाम्	अस्मभ्यम्
५. एषः गुरुः	एतो गुरुः	पते गुरुः
६. सा दीनुः	ते धेनू	सा दीनवः
७. अहं कर्ता	अवां कर्तरि	वप्मं कर्तरः
८. अवती अग्निः	अवती अग्निः	भवत्यः भगिन्यः

आ) आवरणे दत्तस्य पदस्य उचितविभक्तिरूपेण वाक्यं पूरयत । 10

- १) कादम्बर्यः लेखकः बाणभट्टः । (कादम्बरी)
- २) देशापौः मध्ये युद्धं मा भवतु । (देशौ)
- ३) मम जननी पाककार्यः समर्था अस्ति । (पाककार्यम्)
- ४) जनाः त्रैषीन् पूजयन्ति । (ऋषयः)
- ५) संस्कृतपठनात् परं भवान् किं करिष्यति ? (संस्कृतपठनम्)
- ६) सुरेन्द्रः मित्रैश्यः उपायनानि ददाति । (मित्राणि)
- ७) महिला द०४० परिवेषयति । (दर्वी)

Aug 2021

- ८) आञ्जनेयः रामकार्यम्... जीवनं कृतवान् । (रामकार्यम्)
- ९) सैनिकः शत्रुघ्नः... राष्ट्रं रक्षन्ति । (शत्रवः)
- १०) मीनाः नद्याः... सन्ति । (नदी)

इ) कोष्ठकात् उचितम् अव्ययं चित्वा वाक्यद्वयं योजयत् ।

10

(यदा-तदा, अतः, नो चेत्, इति, यावत्-तावत्,

यत्र-तत्र, यतः, यद्यपि-तथापि, यदि-तर्हि, एव)

- १) शिशुः क्षीरं पिबति । अन्यत् किमपि न । पाव
२) "संस्कृतम् एव राजभाषा भवेत्"। डा. भीमराव् अम्बेडकरः अचिन्तयत् । इति
- ३) नववादनं भवति । जनकः कार्यालयं गच्छति । पदा / लदा
- ४) दीपः अस्ति । अन्धकारः न भवति । पत्र / तत्र
- ५) बालिकायाः पादे पीडा अस्ति । अतः सा वैद्यशालां गच्छति । अनः
- ६) सर्वत्र जलम् अस्ति । वृष्टिः अभवत् । पतः
- ७) बुभुक्षा अस्ति । अम्बा न खादति । पद्मि / तथापि
- ८) भास्करः सम्यक् पठति । परीक्षायाम् उत्तीर्णः भवति । पदि / लहिं
- ९) भीमः खादति । अन्ये न खादन्ति । पावन् / भावन्
- १०) शब्दं विना पठतु । इतः निर्गच्छतु । जो चैन्

ई) रेखांडिकतस्य पदस्य आधारेण प्रश्ननिर्माणं कुरुत ।

(संस्कारान् उपयुज्य)

5

- १) जनाः ललाटे तिलकं धरन्ति । कुत्रि
- २) बालकाः प्रतिदिनं प्रातः योगासनं कुर्वन्ति । कृष्णा
- ३) चटकः शनैः शब्दं करोति । कृष्ण
- ४) सैनिकाः देशरक्षणार्थम् उद्योगं कुर्वन्ति । किमर्थम्
- ५) मम समीपे दश पुस्तकानि सन्ति । कृति

उ) कोष्ठकात् उचितं पदं चित्वा रित्कस्थानं पूरयत । (पञ्चानाम्) 5

- १) धनिकाः निर्धनेभ्यः धनं ----- । (ददति, ददाति, दत्तः)
- २) भवत्यौ फलानि ----- । (क्रीणन्ति, क्रीणीति, क्रीणाति)
- ३) प्रातः काले वयं विद्यालये ----- । (आस्म, आस्व, आसम्)
- ४) फलं सम्यक् न, एतत् ----- अन्यत् ददातु ।

(परिवर्तयित्वा, परिवर्त्य, परिवर्तित्वा)

५) माता ----- वात्सल्यं प्रकटयति । (त्वम्, त्वयि, त्वाम्) 7th ?

६) आरक्षकः चोरं ----- गृह्णाति । (कण्ठं, कण्ठात्, कण्ठे)

1. दृष्टौन - दृष्टवादनम्
2. पादौन - सप्तवादनम्
³
3. पञ्चादिक - पञ्चवादनम्

ऊ) समयम् अक्षरैः लिखत ।

- 1) ९.५० 2) ६.४५ 3) १२.०५
9.50 6.45 12.05

ऋ) आवरणे दत्तस्य धातोः उचितरूपेण वाक्यं पूरयत । (लट्टलकारे) 4

Aug 2021

- १) गङ्गा हिमालयात् ----- (निस्+सृ) निस्सरति
- २) अहं विषयं ----- (अव+गम्) अवगाम्यामि
- ३) शिक्षकः छात्रस्य समस्यां ----- (परि+ह) परिहरति
- ४) सज्जनाः सर्वान् ----- (उप+कृ) उपकरति उपकुर्वन्ति

ऋ) निर्देशानुसारं वाक्यं परिवर्तयत । 5

- १) बालकाः शीघ्रं जलं पिबन्ति । (क्तवतु - भूतकाले) पीतवन्तः
- २) ते पुस्तकं क्रीणन्ति । (लृट्टलकारे) क्रेषणन्ति
- ३) वयं देवं नमामः । (लङ्घलकारे) अनन्माम
- ४) त्वं सत्यं वदसि । (लोट्ट-लकारे) वद
- ५) कृषकः क्षेत्रे कार्यं करोति । गृहं गच्छति । (क्त्वा प्रत्ययः) कृत्या

ऋ) धातोः निर्दिष्टं रूपं लिखत । (त्रयाणाम्) 3

- १) अस्-लङ् प्रथमपुरुषः एकवचनम् आसीत्
- २) रुद्-लट् प्रथमपुरुषः एकवचनम् रीदिति
- ३) शक्-लृट् उत्तमपुरुषः बहुवचनम् शोदपामः
- ४) इष्-लङ् प्रथमपुरुषः बहुवचनम् प्रीटप्तिः
- ५) कृ- लोट् प्रथमपुरुषः बहुवचनम् कुर्वन्तु

ए) अधोदत्तानां क्रियापदानां तु मुन्-अन्तं रूपं लिखत । (पञ्चानाम्) 5

ज्ञानम् उपचारम् एषुम् उवेषम्

जानाति, उत्तिष्ठति, पश्यति, उन्नयति,

युद्धयति, पृच्छति, प्रविशति, दहति
पौष्टिम् प्रष्टुम् प्रविष्टुम् दग्धुम्

ऐ) कृत्वान्तं / ल्यबन्तम् उपयुज्य वाक्यद्वयं योजयत । (त्रयाणाम्) 3

१) पुत्रः स्वच्छं वस्त्रं धरति । विद्यालयं गच्छति । धृत्वा

२) माता देवं प्रणमति । पूजां करोति । प्रणाप्य

३) शिष्यः क्षोकं स्मरति । पुनः वदति । २मृत्वा

४) छात्रा पुस्तकं प्राप्नोति । गृहं गच्छति । प्राप्य

ओ) क्रियापदं विभज्य वाक्यानि पुनः लिखत । (त्रयाणाम्) 3

उदाः महिला मुखम् अलङ्करोति ।

महिला मुखस्य अलङ्करणं करोति ।

१) सुरेशः मित्रम् आहवयति ।

मित्रस्य आह्वानं करीति

२) अहं क्षोकम् अनुवदामि ।

क्षोकस्य अनुवादं करीति

३) शिक्षकः सूचनाम् उद्घोषयति ।

सूचनायाः उद्घोषणं करीति

४) राजा सज्जनं सत्करोति ।

सज्जनस्य सत्करं करीति

५) त्वं ग्रन्थं पठसि ।

पठनस्य पठनं करीति

द्वितीयः भागः

क) कथां पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत । 6

पुरा मिथिलायां जनकः नाम राजा आसीत् । तस्य पुत्री सीता । सा रूपे शीले

न अनुपमा आसीत् । तां परिणेतुम् इच्छन्तः अनेके राजकुमाराः जनकाय दूतान्

प्रेषितवन्तः ।

३ (जनकः तु तां वीर्यसम्पन्नाय क्षत्रियकुमाराय दातुम् ऐच्छत्) ^३ जनकस्य समीपे
गुरुतरं किमपि धनुः आसीत् ^५ ("यः इदं धनुः उद्धृत्य अस्मिन् शरम् आरोपयति सः
मम सुतां परिणेष्यति" इति जनकः प्रतिज्ञाम् अकरोत् ।) ^६

तस्य तां प्रतिज्ञां श्रुत्वा शतशः राजकुमाराः आगतवन्तः, परं तेषु एकः
अपि तद् धनुः चालयितुं न शक्तवान् । "लङ्काधिपतिः रावणः अपि तत्र आगत्य
सलज्जं प्रतिनिवृत्तः" इति ज्ञायते । अत्रान्तरे महर्षिः विश्वामित्रः अयोध्याधिपते:
दशरथस्य पुत्रं श्रीरामं सलक्ष्मणं तत्र आनीतवान् ^६ (श्रीरामः महर्षेः विश्वामित्रस्य
वचनेन लीलया एव तद् धनुः उद्धृत्य यावत् तस्मिन् बाणम् आरोपितवान् तावत्
तद् धनुः द्वेधा भग्नम् अभवत् ।) ^६

साधु साधु इति श्रीरामस्य वीर्यं जनाः प्रशंसितवन्तः । राज्ञः जनकस्य
हृदयं प्रहृष्टम् अभवत् । ततः सः दशरथादीन् आनाय्य महता वैभवेन सीतारामयोः
विवाहोत्सवं निरवर्तयत् ।

~~✓ १) सीता कीदृशी सुता आसीत् ? रूपैश्चिलै च अनुपमा~~

~~✓ २) अनेके राजकुमाराः किमर्थं जनकाय दूतान् प्रेषितवन्तः ? भीतां पश्चिमीनुम्~~

~~✓ ३) जनकः किम् ऐच्छत् ? Marked~~

~~✓ ४) जनकः कां प्रतिज्ञाम् अकरोत् ? Marked~~

~~✓ ५) सलक्ष्मणं श्रीरामं कः आनीतवान् ? विश्वामित्रः~~

~~✓ ६) धनुः कदा द्वेधा भग्नम् अभवत् ? Marked~~